СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 34. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 11 лютого, 1935. VOL. XLIII. Ч. 34. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 11 лютого, 1935. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ОБОРОНЯЄ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ДОПОМОГУ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вмішався особисто в боротьбу в сенатськім комітеті для розходів за законопроект про допомогу. Він апелював до сенатоґа Глеса, голови цього комітету, щоби він ужив усієї своєї сили та не дав сенаторам звести цілий проект ріжними поправками до абсурду.

Під впливом президента сенатор Ґлес збирається переконувати сенаторів з комітету розважити свої застереження щодо цього проекту ще раз та евентуально їх відкликати.

У комітеті появилася пропозиція фінансувати всю допомогу новим друком паперових грошей, але прихильні урядови сенатори відкинули внесок як такий, що зміряє до інфляції.

ПРЕЗИДЕНТ ХВАЛИТЬ ПЛАСТ.

ВАШИНҐТОН. — З нагоди 25-літнього ювилею орґанізації пластунів („Бой Скавтс оф Америка") президент Рузвелт виголосив промову, котру розіслано радіом по всій Америці, а в котрій він хвалив роботу орґанізації як потрібну й необхідну для краю.

Президент підчеркував допомогову роботу орґанізеції.

ДЕБАТА ЗА МЕКСИКО В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНҐТОН. — Палата послів взяла на порядок дня внесок, щоб розслідити обставини в Мексику та переконатися, чи там справді нарушують релігійну свободу.

Дебата була довга, галаслива, а деколи гумористична, а що найважніше, скоро зійшла з властивого питання на особу Джозефуса Деніелса, теперішнього амбасадора Америки до Мексика. Піднято навіть думку, щоб його відкликати, бо, мовляв, він умішується у внутрішні справи Мексика, бо вихвалював політику бувшого президента Плютарха Каєса. За таке відкликання промовляв конґресмен Конері з Месечусетс. Він підсував конґресови, що Деніелс малощо не комуніст, що він попирає „мексиканський тиранський уряд", що завзявся захопити молодь. Проти нього виступила ціла низка конґресменів, з котрих кождий говорив 3 мінути, доказуючи великі заслуги й здібности амбасадора.

Один конґресмен втрутив у промову іншого запит: „Чи це той самий Деніелс, що скасував у фльоті кантини?" Бесідник йому відповів: „Так, і той самий, що як міністер фльоти перевіз два міліони жовнірів до Европи підчас війни, не втративши ні одного вояка".

БОРОТЬБА МІЖ РОБІТНИЧИМИ ЮНІЯМИ.

ВАШИНҐТОН. — Противники Американської Федерації Праці поширюють летучки, в котрих нападають на теперішній провід цієї орґанізації та називають Вилієма Ґріна, голову орґанізації, диктатором робітничих юній.

Летючку видали, як видно, будівельні юнії, що недавно відступили від Американської Федерації Праці, а притокою до виступу було те, що Американська Федерація Праці пішла проти відступивших юній у суд та добивається тепер судової заборони покористовуватися фондами й маєтком юній. Летючка пригадує, що саме робітничі юнії здавна боролися проти судових заборон у робітничих спорах.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА БАНК.

СПАРКИЛ (Ню Йорк). — Чотири бандити, узброєні в машинові кріси, напали на „Спаркил Нешенел Бенк", заставили 5 осіб у банку положитися на землю, заграбили з банку ґотівку в сумі 17,000 долярів та втекли автомобілем, у котрім на них ждав пятий бандит.

Поліція думає, що грабіжу допустилася та сама шайка, що два тижні тому ограбила „Ню Палц Бенк" на 18,000 долярів.

ШИРОКА ОБЛАВА НА ЗЛОЧИНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська поліція почала арештувати всіх підозрілих людей. За пару днів арештовано в цей спосіб 646 осіб. Шукали „публичних ворогів", себто відомих ґенґстерів. Показалося, що треба було випустити більшість арештованих з недостачі всяких підозрінь, а задержані це все менші злочинці.

З ПРОЦЕСУ ГАВПТМАНА.

ФЛЕМИНҐТОН (Ню Джерзі). — Оборона Бруна Гавптмана предложила ще трох свідків, котрі заявили, що бачили Гавптмана в Бронксі в день і часі, коли, за обчисленнями прокураторії, викрадено дитину Линдберґа.

Панна Ганна Фіш, сестра Ізидора Фіша, що приїхала спеціяльно на розправу з Німеччини, зізнавала через перекладача, стараючися збити балачку обвинуваченого, що, мовляв, він дістав гроші від Фіша. Вона зізнала, що Фіш приїхав був до Німеччини, маючи при собі всього 500 долярів.

ПІВ МІЛІОНА ЖИДІВ МУСЯТЬ ВИЕМІҐРУВАТИ З ПОЛЬЩІ І РУМУНІЇ.

У Кракові відбувається конференція Світового Союзу Сіоністів-Ревізіоністів. На конференції виголосили два реферати. Член екзекутиви Союзу Сіоністів - Ревізіоністів, д-р Гофман з Парижа, в свойому рефераті заявив, що ревізіоністи вибрали нову політичну дорогу, що полягає на робленні політичного натиску шляхом орґанізації мас.

Про фінансові справи ревізіоністичного руху говорив жидівський публіцист д-р Вольфґанґ. Він заповів, що в трох найближчих роках з Польщі і з Румунії мусять виеміґрувати 500,000 Жидів. Вольфґанґ запропонував, щоб Союз Сіоністів - Ревізіоністів звернувся до урядів Польщі і Румунії, а також до малої антанти з проханням допомогти зорганізувати еміґрацію.

УТІКАЮТЬ З СССР.

До Спілії на румунськім кордоні прибув гурт утікачів зі совєтської України. Кружляють поголоски, що втікачі це прихильники Зіновєва, які втекли до Румунії перед репресіями большевицького уряду.

ІДИЛЛЯ В ГРОМАДСЬКІМ АРЕШТІ.

Не такий чорт страшний, як його малюють — сказали собі вязні громадської вязниці в Рososі біля Бельска й зовсім не лякалися тюремних невигод. Війт, що мав нагляд над вязницею, був мягкого серця, тому звільняв вязнів на нічні забави, позволяв виконувати професійні заняття, а щоб самому не трудитися, згодився навіть на те, що вязні самі замикались. Умовився теж із бідолахами, що коли вязні схочуть всі вийти з вязниці, тоді ключ мали вішати на окремім цвяху. Очевидно, влада не мала зрозуміння для мягкосердного війта й потягнула його та сторожа вязниці до відповідальности. Оба не признавалися до вини, хоч свідки зізнали, що один із вязнів, купець, замісць відсиджувати кару, продавав перець за лядою. Війта покарали двома місяцями вязниці, а сторожа звільнили.

БОРОТЬБА ВОЯКА З ВОВКАМИ.

На дорозі між селами Троянівкою й Іванівкою, пов. Ковель, знайшли військову шапку, шматки однострою і ремінний пояс. Біля цих останків військового одягу знайшли оподалік поломану шаблю і три вбиті вовки. Доходження устійнили, що коли вояк, якого назвища покищо не викрито, вертався зі свят до рідного села, напали на нього вовки. Видко боронився завзято і вбив три вовки, аж врешті зломалася йому шабля. Вовки перемогли і пожерли вояка.

„ЛЕҐІОНІСТИ".

В Кракові в „Звйонзку Леґіоністуф" відбулася „чистка". З 1,600 членів перед тою „чисткою" залишилися в тому „Звйонаку" ледви 800, отже половина. Часописи пояснюють, що виключено „леґіоністуф", що не мають нічого спільного з леґіонами, а вступили до „звйонзку" по 1926-му році для карієри...

СУД ПРОТИ СТРАЙКУ.

Суддя Алфред Валентайн у Вилкс Баре, Па., видав широку тимчасову судову заборону проти майнерської юнії „Юнайтид Антресайт Майнерс оф Пенсилвенія", а спеціяльно проти зарядженого нею страйку проти підприємства „Ґлен Алден Ковл Ко."

Суддя заборонив уже членам юнії намовляти робітників покидати роботу. У суботу відбудеться переслухання, на котрім суддя рішить, чи цього тимчасового приказу не зробити постійною забороною („інджонкшен").

СОВЄТСЬКА МЕТРИКА ВІНЧАННЯ.

Звінчана пара в Совєтах дістає за оплатою чотирох рублів ілюстровану посвідку. На одній стороні наклеєні фотоґрафії молодого і молодої, на другій є образок з фабричними коминами. Крім того подані там ріжні ради для звінчаної пари, нпр.: „Легкодушна женячка і легкодушний розвід шкодить не тільки звінчаним, але й дітям". Метрики вродин видають теж з фотоґрафіями родичів і дитини. Фабричні комини знаходяться обовязково на цьому документі. На відворотній стороні поміщені поучення для родичів, як мають виховувати дитину та якій підлягають карі, якщо занедбають свій виховний обовязок.

СКАРБИ В СОВЄТАХ.

Гурток російських еміґрантів, що осіли в Білгороді, звернувся до приватного детектива Милоша Марковича за допомогою віднайти скарби, головно золоті монети, клейноти і срібло, яке вони, не можучи взяти з собою, закопали або замурували. Довгий час заходи Марковича, щоб совєтська влада позволила йому віднайти ті скарби і звернути їх частину еміґрантам, були безуспішні. Аж недавно між совєтським амбасадором у Берліні і Марковичем, як повновласником еміґрантів, прийшло до умови, на основі якої вільно буде еміґрантам забрати 40 проц. віднайдених скарбів. Маркович виїхав негайно до Совєтів і на днях один з російських еміґрантів в Юґославії, який у мурі своєї віллі під Москвою сховав був скарб вартости 4 міліонів золотих франків, дістав від Марковича таку ляконічну телеґраму: „Скарб віднайдений". Цікава тепер річ, чи совєтська влада додержить даної еміґрантам обіцянки.

ПАРУБОЦЬКІ ПОРАХУНКИ.

В коршмі під Самбором прийшло до бійки між трома братами Іваном, Дмитром і Миколою Сарахманами, відомими москвофілами, та парубками Українцями. В часі бійки Іван Сарахман убив Івана Лисака і Дмитра Запотічного, пробиваючи їх ножем, а Дмитро Сарахман зранив Юстина Луська, причому помагав йому брат Микола. За те станули перед самбірським судом, який засудив Івана Сарахмана на 10 літ вязниці, Дмитра на 4 і пів року, а Миколу на 12 місяців. Від цього присуду засуджені відкликалися до апеляційного суду у Львові, який на днях знизив кару першому на 6 літ, другому на 2 роки, а Миколі на 8 місяців.

300 ДРАМ НА КОНКУРСІ АКАДЕМІЇ ЛІТЕРАТУРИ У ВАРШАВІ.

Польська Академія Літератури має роздати нагороди за найкращі драматичні твори. Досі наспіли до конкурсового суду 300 драм. Суд рішив пересунути реченець вирішення конкурсу, щоб члени суду мали змогу прочитати надіслані твори.

ЗА НЕЛЄГАЛЬНИЙ ПРОДАЖ ТЮТЮНУ.

Перед коломийським окружним судом відбулася карно-скарбова розправа проти 6 плянтаторів тютюну з Чернятина, пов. Городенка, за нелеґальну торговлю тютюном, який випродукували. Всіх засуджено на кару гривни в розмірах від 100 до 1,200 зл. із заміною на арешт на випадок нестягальности.

ЗА ОБРАЗУ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ.

За образу польського народу суд у Станиславі засудив на 3 місяці бувшого вчителя з Ямниці, Дмитра Савчака, що недавно вернувся з Берези Картуської. Акт обвинувачення закидав Савчакови, що він глузував собі з польського народу.

ЯЗВА ВОВКІВ У РУМУНІЇ.

В цілій Румунії панують великі снігові. В багатьох місцевостях комунікація перервана. На Буковині появилися стада вовків, що атакують людей на дорозі і добуваються до людських осель. До одного села впали кількадесять голодних вовків. Налякані мешканці забарикадувались у своїх хатах. Вовки добулися до одної обори і роздерли худобу. Біля залізничої стації Жінія напали вечором на начальника стації, що вертався з жінкою до мешкання в селі. Він обганявся тільки палицею від вовків, які покусали його та жінну тяжко. З трудом удалось їм вернутися на стацію і повідомити телефонічно в сусідньому селі жандармерію, яка прислала на ратунок відділ озброєних людей. Щойно після довшої стрілянини і вбиття кількох вовків прогнано решту звірів, що облягали стацію.

НЕЗДАРА ГОГОЛЬ.

Як повідомляють з Москви, в бібліотеці інституту в Ніжинську, в якім від 1821 до 1828 р. вчився Мик. Гоголь, знайшли книжки і зшитки цього ученика, який пізніше заняв визначне місце в російській літературі. В однім зшитку знайшли таку замітку вчителя про Гоголя: „Гоголь є з природи тупоумний і лінивий. Крім того вважаю його круглим нездарою. Ніколи з нього нічого порядного не буде". Як бачимо, педагоґ у своїй діяґнозі сильно промахнувся.

ВІЙТИ ДЕФРАВДАНТИ.

Перед трибуналом окружного суду у Львові станули колишні війти громади Білка Шляхотська, пов. Львів, Влад. Каламарж і Мих. Пашковський під закидом дефравдації. На основі акту обвинувачення Каламарж спроневірив 5,000 зл. громадських грошей, Пашковський 500 зл. Спроневірені гроші оба пропили. Тому, що викрито нові факти, розправу відложено задля доповнення слідства.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО ПЕТИЦІЮ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає:

Англійська петиція до Союза Націй у справі охорони Українців в Польщі знайшла широкий відгомін в англійській пресі.

„Таймс" з 10 січня писав: „До Союза Націй вислано петицію в справі положення Українців у Польщі, яку підписали кільканацять британських послів та інших осіб. В петиції подається приміри подрібних переслідувань Українців з останнього часу і твердиться, що меншестеві договори в дійсности не мають примінення в Польщі. Висказується надію, що „Союз Націй розгляне цю справу скоро і серіозно".

„Дейлі Телеґреф" з 10 січня пише під заголовком „Українці в Польщі" так: „До Союза Націй внесено петицію, яку підписало певне число британських послів та інших осіб і в якій звертається увагу на багато кривд, що їх, як кажеться, дізнають Українці під польською владою, а також багато несправедливостей, які їм приходиться терпіти. Петиція подає низку прикладів ріжних переслідувань Українців польською владою, які траплялися недавно тому. Петиція звертає увагу, що досі не принято ніяких мір, щоби поправити це положення, хоч ті справи вже були представлені в попередніх петиціях до Союзу Націй".

„Менчестер Ґардієн" подає довшу новинку про петицію та висказує сподівання, що Союз Націй займається поважно цею справою. Подібні вістки подали: „Дейлі Ґералд", „Ліверпул Пост енд Меркюрі", „Вестерн Мейл", „Скатсмен", „Вестерн Морнінґ Нюс", „Гемпстед Адвертайзер" і інші.

КОМЕНТУЮТЬ СОВЄТСЬКІ ПОКАЯННЯ.

ЛОНДОН. — „Дейлі Телеґраф" пише про „покаяння" Зіновєва і Каменєва та їх легкий засуд таке: „Ті підлі, сорому гідні сповіди і покаяння, які були зложені перед великодушним судом, уже знані з попередніх совєтських розправ і не викликають враження правди, але почуття огиди". — (Укбюро, Лондон).

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО 17-ТИХ РОКОВИН ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТИ.

ЛЬВІВ. — Заходами львівської філії Українського Центрального Комітету Еміґрантів з Великої України відбувсь у Львові в неділю, 27 січня, святочний концерт-академія у честь 17-тих роковин проголошення самостійности української держави. Концерт відбувся в полудне. Саля Великого Театру була вщерть виповнена українським громадянством. Концерт пройшов з великим успіхом з уваги на високий рівень програми та на особи всіх виконавців. Тон і святочний настрій цілому святу надав проф. д-р Володимир Старосольський своєю промовою, висококультурною і з глибшою думкою. Промовець виказував політичну мудрість тодішних провідників, яку бачив у тому, що вони виказали в своїх універсалах зрозуміння кожночасної ситуації та деклярували національні вимоги завжди відповідно до реальних потреб життя. Так реферує цю промову справоздавець часопису „Діло".

На концерті відограно між іншим „Геройську симфонію" Бетовена, суїту „Козак-Голота" П. Козицького, як теж виступали чолові наші співаки: Марія Сокіл і Михайло Голинський.

ЛЕПКИЙ НАДЗВИЧАЙНИМ ПРОФЕСОРОМ.

КРАКІВ (Польща). — Письменник Богдан Лепкий зістав іменований надзвичайним професором історії української літератури на фільософічному виділі яґайлонського університету в Кракові.

„ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ЕВРОПИ І ПОЛЬЩІ".

ВАРШАВА. — Так називається нова книжка польського публіциста Владислава Студніцького. Автор доказує, що для заведення порядку і мира в Европі треба, щоб СССР стратив на користь Японії східній Сибір аж до Байкалу, а дальше Україну, що повинна стати самостійною державою, Кавказ і Туркестан. Ці операції повинні перевести Німеччина, Польща і Японія. Німеччина повинна відступити Польщі Поморя, а зате повинна дістати Австрію, частину Чехії і балтійські краї.

ВИСТАВА ТВОРІВ МИКОЛИ ГЛУЩЕНКА.

ЛЬВІВ. — У виставових салях Музею Наукового Товариства ім. Шевченка відкрито виставу олійних образів, акварель і рисунків нашого мистця Миколи Глущенка з Парижа.

УСПІХИ УКРАЇНСЬКИХ ҐРАФІКІВ.

ЛОНДОН. — Закінчено виставу совєтської ґрафіки. Цікава вона тим, що в ній брали участь і українські ґрафіки з України під Совєтами. На виставі продано 130 ґравюр по дуже високій ціні. Добра половина успіху припадає саме на українських ґрафіків: Леоніда Хижинського, Олену Сахновську, Василя Касіяна, Олексу Кравченка й інших.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗЕРКАЛО ПЕРЕД ПРОМИСЛОМ

Саме в той час, коли в краю розгорілася завзята боротьба між автомобільними фабрикантами та робітничими юніями, коли робітничі юнії кидають тяжкі закиди сторонничости проти федерального уряду, посягаючи каменем навіть президента Злучених Держав, появляється рапорт „дивізії розсліду й плянування" при „уряді відбудови краю". Є це справді замітний документ, у якому, як у зеркалі, можуть побачити себе не тільки автомобільний промисл, але й інші промисли, який є немовби памятником цього стану, в якому знайшлася сьогодні господарка найбільшого в світі краю.

Рапорт складається з двох частин. Одна частина представляє технічну сторону промислу. Тут усе знамените. Автомобільний промисл стоїть технічно на вершку розвою. Він уживає найновіших способів організації промислу. Він закидує чимскорше стару машинерію й заводить найновішу, себто найдосконалішу, найскоршу, найсправнішу.

Та до продукції треба крім машинерії й матеріялів іще людського матеріялу, робітників. Власне до них відноситься друга частина рапорту. Тут бачимо, що промисл уживає молодих робітників, сильних, справних, що знають свою роботу, охочих до роботи. Він старається видушити з них якнайбільше праці, тому підганяє їх ріжними способами: машинами й дисципліною. Витягає з них останні соки. Зуживає їх дуже скоро. Зужитих викидає на брук і на їх місце наймає молодих. Робітникам не дають боротися за кращі умови праці. Щоб робітники не зорганізувались, у фабриках удержується цілу шпигунську систему. Під впливом таких умовин серед робітників кипить невдоволення. Підприємці противляться поправі умовин робітників, бо це було би получене з їх коштами, з видатками.

Що робити в цій ситуації, залежить від цього, яке завдання суспільність ставить собі щодо автомобільного промислу (чи всякого промислу): чи інтерес, зиски підприємців, без огляду на добро робітників, важніша справа, як добробут і здоровля тисяч робітників?

Автомобільний промисл пробував досі розвязати питання продукції автомобілів згідно з інтересом лише самих підприємців. Невдоволення робітників та свідомість громадянства може заставити підприємців узяти під увагу інтереси робітників. Коли це не вдасться, то може прийти до боротьби між інтересами підприємців і робітників, у яких робітники не будуть уже думати про погодження своїх інтересів з інтересами підприємців, але про організацію промислу виключно на основах інтересу робітників. Це є звичайна схема розвою противних інтересів.

Д-р Остап Грицай.

НА СОФІЙСЬКІЙ ПЛОЩІ

(Оцей нарис був прочитаний **панею Наталкою Гросовою** на святі 22-го січня, влаштованім **у Відділі дня 26. І. ц. р. в „Українськім Клюбі"**, і на такім же святі в тутешній **„Громаді"**).

1.

Ген на Софійській площі в Києві золотоверхім, на майдані, славою великого минулого осяянім, перед святим собором, що у своїх достойних притворах помазанника божого — Великого Гетьмана вітав, сьогодні свято свят, здвиг здвигів, день несмертельний...

Сьогодні — січня 22-го, року 1919-го... І знову раз, як тому вже півтретя століття, дух народу, триюмфуючи, співає:

Гей, не дивуйте, добрії люди,
Що на Вкраїні повстало!...

Гомонами радісними, ніби Воскресення сінфоніями животворними, дзвонять усі дзвони Софійського собору. І грають усі дзвони церков Києва і всі дзвони України одним врочистим хоралом, на все місто, на всю країну, на ввесь світ широкий... Дзвоніть дзвони України, день несмертельний вістуючи, день визволення і злуки всіх українських земель після півтретя століття Великої Руїни.

Слава!

То воскресла грізна слава Хмельницького й Богуна, Кривеського і Кривоноса, Ничая і Морозенка молодого... Слава вольної, самостійної, соборної України. Тої від Сяну срібнолентого, Тиси бистротечної і Прута шумливого аж ген по Кубань далеку. Тої визволеної, могутньої України, що вперезавшись зеленим Бескидом, потрясла Кавказом Прометея і громовими бурунами котить по своїм Чорнім морі гомони волі, зброєю добутої... Зброєю — бо дивіться лиш! Дивіться нині на Софійську площу, якими здисциплінованими і стрійними рядами машинують нею військові відділи молоді української армії, призначені на збройну сторожу великого Свята в Софійськім соборі. То воїни, ті стрійні, узброєні сої України, добули їй ясними мечами нової волі. Двигнули їй з руїни віків її престол. Здійснили залізом і кровю останній лицарський заповіт Хмельницького. І отак, як тому півтретя століття Він увійшли сьогодні в Київ, на Софійську площу, проголосити тут волю народу України до вольного й обєднаного життя на рідній землі.

Військо України!

О, сурміть, сурміть, сурміть труби золотії, та на ввесь край та на всю Україну і подихом воскреслих велитів землю рідну до великого весілля будіте! О, війте-повівайте, військові прапори, блакитами українського неба, золотом українських ланів вишивані, та лицарського духа запорозьких предків нам навівайте! І блестіть блискавками, мечі України! Ясніть невблаганні і страшні, бо цеж ви, мечі України, порубали штучні кордони, що то з волі чужинецьких наїзників розірвали були живе тіло одної великої Нації на дві половини.

Слава мечам!

Слава Нації, що бореться!

Слава синам народу, що понад пропасти наказних кордонів обєднуються обєднанням боротьби на життя і смерть, і творять несмертельні свята всенародньої і всебратньої злуки!

2.

Слава не поляже.

От упродовж тих сімнацятьох років, що проминають від пропамятного 22-січня 1919 р., історичні вороги України змогли розшматувати її не на дві, а на чотири частини; змогли вигубити її армію і наложити на її руки кайдани. Але слави подвигів останнього минулого України люті вороги розшматувати не змогли. Ні, — слава не поляже! І слава несмертельного свята на Софійській площі у Києві золотоверхім сяє й до сьогодні сяєвами проміннями і сяєвами пречистими. Ген понад усі нові кордони і нові границі. І ген понад усі незбагнені пірви, викопані ворогами й займанцями України між українськими братами. І ген понад усі далечі й віддалі проноситься назавжди великий клич:

Соборна й зєдинена!
Свята, Соборна Україна!

І коли ти, дорогий брате, полинеш думкою в той благовісний день, коли то заграва Свята Соборности озолотила Київ і Софійську площу, то не кажи, що це пропаще минуле, що це порив, що розгубився і подвиг, повернений нині ворогами в руїну. Ні! Слава не поляже! І не пропаде ніколи ніяке велике діло минулого, ніяке зусилля, що народилося з глибин змагань міліонів, — воно, мов те сонце, прислонене важкими хмарами, палатиме животворчим вогнем і з безодні найтемніщої руїни двигатиме душі закутого народу на спасенні вершини визвольних поривів усе наново!

І чудово могутньою ланкою обєднуватимуться наші серця, в обєднанню любови найглибшої, нині, завтра і на віки вічні під пропором проголошеної Ідеї Соборности України, соборности землі й народу, соборности братів і сестер.

Так:

Обєднуватиметься народ в імя Соборности вітчини понад усі кордони і далечі непрохідні й екани безмежні!

Привіт же вам, ви міліони, привіт вам усі, яких рід український і в яких серце українське!

Ми одно з вами; ми промишляємо вашими думками і спочуваємо вашому життю і страждаємо вашим стражданням! **У першу чергу з вами, придніпрянські сестри і братя, з вами, яких московський кат узявся вигублювати фуріями нечуваного голоду, щоб стерти так з лиця землі ввесь слід українського народу!** О, привіт і цілунок найглибшого серця вам, ви мученики й герої, ви всевертвенні оборонці рідної землі, виснажені муками голодової смерти за неї! Девять міліонів ваших трупів — це девять міліонів жертв за волю й державу України. І девять міліонів серць, що згоріли в огні любови за Батьківщину. І девять міліонів запорітів непримиримої боротьби зі споконвічним московським ворогом.

Слава вам, на віки слава!

І вам слава, ви, українські сестри і брати під кормигою ляцького пацифікатора, ляцькими тюрмами, мов московським голодом, нищені, ляцькими Картуськими Березами, мов московськими Соловками у тьму кромішню запроторювані, ляцькими тортурами, вбивствами й шибеницями вигублювані! І у ваших тюрмах і муках ми духом з вами, а на вівтарі всежертви за Україну наші вогні горять боєвим жаром ураз із вашим.

Боєвим жаром визвольного хотіння.

А й тобі привіт, ти **закарпатська красуне,** української землі доню наймолодша, поривами молодої волі надихана, жагучим змаганням з брехливим чеським братом водло захоплена! Привіт і слава тобі, молода боркине, і благословення народу боротьбі твоїй! І вам привіт і цілунок з глибин серця люблячого, ви сестрижалібниці, — ти, **зелена Буковино, і ти, прегарна українська бранко в румунськім ясирі!** Рід од роду, кров од крові, ви українського народу, і хоч лютий румунський Циган намагається вирвати вам з груди українське серце й замурувати печаттю німого гробу ваші уста, щоб не роздзвонювала з них ваша солодка українська мова, то ви — тямучі й бадьорі доньки великої Української Землі: оборонці її споконвічних прав проти всіх наступів румунського наїзника.

Слава!

Не даржок і не намарно пролунав колись святий клич Соборности і Зєднання на Софійській площі:

Чи так, українська Діяспоро, **українська Еміграціє?** Ти, нескорна заточнице, що від довгих літ скитаєшся простсрами Европи, від Італії починаючи аж ген-ген до фінляндської країни — хіба не обєднана й ти гаслом одної, визвольної роботи, гаслом одного, визвольного змагання? І хіба не є для тебе кожен спомин про пресвітлий День її проголошеної Соборности світлом у темряві, зорею в бурунах хаосу, і блаженним джерелом усе нової розваги?

Брати емігранти, брати скитальці — витайте зі Святом великого Зєдинення!

Ви, в старім і новім світі, за морями й океанами! Ви, вірні сини України ген-ген там, на **землі Вашингтона,** Українці на **просторах Америки** від півночі до гарячого півдня, в Канаді і в розгуканім хаосі хмародерів, у пралісах Бразилії і в степах Аргентини! **Сяєвом золотих пірамід сяють крізь відсталь безміру звершені Вами грошеві пожертви на Рідний Край. І могутню, як велич пірамід, вражає моральна** сила **Вашого чину. Слава Вам,** слава, **американські брати!**

І будьте прославлені зі Святом Соборности й ви, сміливі піонири найдальших країн на Сході, українські поселенці **на Зеленім Клині!** Як закуті у зброю лицарі без догани і без тривоги, стоїте ви на сторожі далекого Сходу, України заборолом **нового майбутнього видвигаючи**... І там ви повні жару творчої любови до України.

Але в обєднанню соборних сил нації бухне незабаром вогонь серць 45-міліонового народу всезаймаючим пожаром великої ворохобні, великого Бунту і боротьби за Волю...

І згуртовані під святими прапорами Софійської площі, ми **двигнемось на ворога всі і — переможемо!**

В. Будзиновський.

ШЛЯХОЦЬКЕ УХО

(Історичне оповідання).

(16)

Кажучи се, шляхтич погадав:

— Як би ти був шляхтич, не хам, то обіймив би тебе і виціллував би! Моя донька мусіла би тебе поцілувати!

— Пан обіцяли мені, що як привезу се паршиве ухо, то мені вільно буде занести його на срібнім полумиску до панни Слави...

— Неси, неси! Шкода, що лиш паршиве ухо, не паршиву голову!

Шляхтич сам подав Ярунічеви полумисок. Ярунич взяв полумисок, накрив ухо шапкою і побіг до кімнати Слави. Жахнувся, коли увійшов до неї, бо гадала, що він прийшов крадьки. Потерпала, що батько побачить, або вчує.

— Не бійся! — шепнув до неї. — Сам твій тато нас вислав мене до тебе показати тобі те, що тут під тою шапкою. Та я не покажу, бо то дуже погане.

— Тебе вислав до мене тато? Правду кажеш?

— Послухай, бо часу маємо небагато. На жадання Кучицького тато вислав мене, щоби я Шубинському відрубав шляхетське ухо. Моя дурна шабля пішла блудом і відрубала ухо Кучицькому. Воно ось тут, під шапкою. Твій тато ще гадає, що то ухо Шубинського. Та завтра, може й вже нині, опівночі буде знати правду.

— Боже мій! Ти мусиш втікати звідси!

— Мушу і втечу. Та не сам. Втечу з тобою.

— То не може бути!

— Як не може бути, то до тижня будеш жінкою Кучицького!

— Не буду!

— Славуню! Треба мати не лиш серце, а й розум!

— Маю одно і друге.

— Коли так, то зробиш, як я тобі скажу. Я ще на хвилю піду до твого тата і до моїх хлопців. Ти зараз іди до моєї кімнати. Там лежить мій козацький одяг, який я лишив, переодягаючися по шляхоцькі. Також є там друга пара моїх чобіт. Надій на себе мій одяг. Так як стоїш, не скидаючи свого. В мої чоботи влізуться твої малі ніжки разом з черевичками.

— Нащо се? — спитала.

— Нема часу багато балакати! Як вже будеш козаком, вилізь вікном в сад, обійди двір, вийди фіртком на подвіря, де будуть мої козаки. Змішайся з ними... Ага! Коси скрути і пришпили на чубі, шапку засунь глибоко на карк і на уха... Зроби так, бо інакше мене вже не побачиш! Іду до тата.

Ярунич вийшов і знов пішов до Райфурського. Полумисок з ухом поставив на столі і каже:

— Я зробив, що обіцяв був, і не подумавши, що з того вийде!

— Щож може вийти?

— За мною іде погоня. Мені тут вже не лишатися. І ще не знаю, чи безпечно мені вертатися до полку. Через мене і ви будете мати великий клопіт, як я тут лишуся. Мушу втікати, і то зараз. Найліпше буде як з собою заберу мою сотню. Якби за те усі напастували вас, то скажіть, що нічого не знаєте.

— Як не можна інакше, то йди з Богом! Запевняю тебе, що нинішньої прислуги тобі ніколи не забуду.

Ярунич вийшов до своїх козаків. Побалакав з кількома і пішов назад на двірське подвіря. Коли більшість кинулася кульбучити коні, деякі лішли за Яруничем. Підійшли до фіртки з саду і гуртком балакали. Молоденький козак, про якого Ярунич сказав їм, не виходив. Занепокоєний Ярунич побіг до своєї кімнати. В кімнаті не було нікого. Також його кочацький одяг щез. Вікно було тільки приперте.

— Мабуть щойно вилізла, — погадав і вийшов з кімнати.

Гамір на дворі свідчив, що перед ворітьми вже зібралися козаки, готові до походу. Ярунич вибіг з двора і на ганку попав на Райфурського.

— Ти ще тут? — спитав шляхтич.

— Я вернувся, бо в моїй кімнаті лишив був люльку.

— А я вийшов попрощати твоїх товаришів, — сказав Райфурський.

В тій хвилі гурток товаришів Ярунича, що стояв під фірткою саду, рушив з місця і збитою купою пустився до воріт. По хвилі гурток змішався з тими, що за ворітьми стояли, кожний при своїм коневі. Райфурський ще раз попрощався з Райфурським.

— Вона вже на своїм власнім коні, коло твого коня, шепнув один козак до Ярунича.

Ярунич сів на коня і товариство пустилося чвалом, спершу на Могилів, за чверть години на Брацлав. Не доїжджаючи до Брацлава, Ярунич задержав похід, і промовив до товаришів:

— Після того, що сталося, мені годі тепер іти з вами далі. На якийсь час мушу скритися там, де всі, такі як я, мають безпечний захист. Звідси поїду просто на Запороже. Ви під проводом найстаршого між вами, Семена Варибіди, вертайтеся до полку.

— Я також покидаю службу і з тобою іду на Запороже! — крикнув один.

— І я! І я!

— Таких зголосилося шість!

— На Запороже вільний вступ кождому козакові.

Ті, що вертадися до полку, випалили по тричі з пістолів, прощаючи тих, що йшли на Запороже. Туди поїхав Ярунич з милою, переодітою за козака, і з шістьма товаришами. Зараз в Гарді, першім запорозькім місті, до котрого приїхали, перестуливши граничну ріку Бог, піп звінчав Славу з Яруничем. Райфурський доньки не продав.

(Кінець).

„ЧОРНИЙ ФРОНТ" ПРОТИ ГІТЛЄРА

(Лист з Праги, Чехословаччина).

Про цей „фронт" не багато чути. Але недавні драматичні події в Чехословаччині — насильна смерть одного з діячів цього фронту, інжиніра Рольфа Формiса — звернули увагу цілого світа на цю організацію.

Що є „чорний фронт"?

Був час в історії німецького фашизму, коли Гітлер у своїй політичній пропаганді й агітації клав більше наголосу на соціялізм, ніж на націоналізм. Гітлер поборював большевизм це „лівішими" фразами й кличами, а соціялістів він називав однозгідно з комуністами не інакше, як „запроданцями капіталу". То був час безграничної демагогії, час душохватства за всяку ціну, бо Гітлер та його штаб хотіли широкими обіцянками робітникам повести німецький пролетаріят за собою. Був час, коли проти німецької републиканської влади однозгідно виступали Гітлерові націонал-соціялісти та комуністи. Незрідка бувало, що бойовики большевицького „червоного фронту" переходили цілими відділами до Гітлерових „штурмовиків", бо вірили, що Гітлер скорше здійснить „диктатуру пролетаріяту". Всяке бувало...

Тож не диво, що між соціялістичним й комуністично настроєними елементами Гітлерової партії настало велике замішання і глибоке розчарування, коли вони довідалися про тайну, а потім і явну спілку Гітлера з провідниками німецького великого капіталу. На чолі цього революційного крила німецького націонал-соціялізму стояв від самого початку д-р Отто Штрасер. „Міністерські крісла, чи революція?" — це назва книжки, що її написав О. Штрасер 1931 року для поборювання провідної групи націонал-соціялізму, що намагалася дійти до влади в порозумінні з реакційними силами передвоєнної Німеччини. Штрасер уважає, що революція потрібна в інтересі робітничих мас, для усунення великих землевласників і капіталістів.

Коли до влади в Німеччині прийшов Гітлер, то для О. Штрасера і його групи вже не було місця в націонал-соціялістичній партії. О. Штрасер і його найближчі прихильники мусіли тікати з Німеччини. Його брат — Грегор Штрасер, теж опозиційний націонал-соціяліст, був убитий у Німеччині разом з іншими гітлерівськими ватажками кривавої ночі 30. червня 1934 року.

Отто Штрасер осілився в Чехословаччині, в Празі, і тут видає свій тижневик „Дойче Революціон" (німецька революція). Він і його група називають себе „чорним фронтом". „Чорний фронт" бореться проти режиму Гітлера всіма засобами. Штрасер кличе Німців до повалення влади Гітлера, до усунення диктатури в Німеччині. Для поширення своєї пропаганди в Німеччині діячі „чорного фронту" зорганізували тайну радіостацію в Чехословаччині, недалеко від Праги, в глухому селі Штеховіце. Звідсіль „чорні фронтовики" могли говорити свої промови до міліонів німецьких слухачів. Радіостацію зробив відомий спеціяліст радіо-техніки інж. Формiс. Він там і жив, в самітному, порожньому готелі „Загержі".

Промови провідників „чорного фронту" в радіо сильно докучали Гітлерови. В Берліні після кількамісячних пошукувань розвідали місце радіостанції „чорного фронту" і післали до Штеховіце агентів з наказом — знищити кермання стації.

24-го січня три особи — два мужчини й одна жінка — прибули з Німеччини, вбили інж. Формiса, після упертої боротьби.

Є підстави думати, що ці агенти німецької тайної поліції мали наказ привезти Формiса до Німеччини **живого.** Але Формiс не дався; він почав стріляти і поранив одного з напасників. В сутичці був убитий.

Чеська поліція знайшла в кімнаті Формiса прекрасну радіостацію на короткі хвилі. Таємниця вбивства виясняється. Диктатура в Німеччині так боїться **вільного слова,** що вбиває своїх критиків навіть на чужій території. М.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 14. лютого, точно в годині 8-мій ввечір. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є багато справ до порішення. Ще раз напоминаємо довгуючих членів, щоб вирівнали свою залеглість, бо в противнім разі будуть суспендовані, а опісля щоб не було нарікань. Суспендовані члени, коли вирівнають свій довг, будуть приняті наново. — В. Ґурянський, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Пошанували примірних громадян.

В неділю, дня 27 січня, відбувся в церковній галі вечерок, який проголошено від імени Союза Українок. Та виявилися, що вжито цеї фірми на те, щоби про те свято не дізналися громадяни Михайло і Ксеня Чагарин, котрі обходять 25-літній ювилей свого подружа. В їх честь влаштовано цей вечерок. Тим робом хотіли громадяни пошанувати заслужених ювилятів, відомих зі своєї народньої праці й жертвенности.

Як ювиляти заявилися в галі, привитано їх грімкими оплесками і посаджено на почесним місці, а о. В. Каськів зложив желання, вручив їм китицю квітів і проголосив програму. Потім виголосили деклямації пані Марія Кінаш, п. Олекса Косюк і пані Стойко. Тостмейстром вибрано гром. Михайла Бардачевського. Він відчитав листовні привіти та телеграму. Привіти склали п. Микола Вецал від тов. Запорозька Січ, а п. Петро Гук від членів 16 від. ОДВУ, що теж прочитав листа з привітом від централі ОДВУ, від сестрицтва п. Анна Камфоняк, від Союза Українок п. Марія Колісник, від церковної громади, о. В. Каськів.

При кінці забави п. Бардачевський згадав іще за Рідний Край. Присутні зложили $10 на визвольну боротьбу, а ювиляти зложили $5 на Рідну Школу в краю, $5 на пресовий фонд „Жіночої Долі" та $10 на місцеву церкву.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Свято закінчення старого року.

Дня 13 січня відбулося в Українськім Народнім Домі в Перт Амбою свято, яке влаштовувала місцева Жіноча Громада з нагоди закінчення старого року. Гарно прибрана галя неначе достроювалась до святочної хвилі. З одного боку галі стояла ялинка ці свічками. З другого боку в куті був сніпділух. На середині довгі столи застелені білими скатертями. На них уставлені хліби і свічки. Це все нагадувало старокраєвий український звичай. Коли гості засіли за столи, тоді члениці жіночої орґанізації з урядом на чолі явились у дверах. Предсідниця, пані Текля Гаврилів, повитала всіх присутних гарною промовою. По загашенню світел всі члениці з горіючими свічками в руках і з колядою на устах обійшли довкруги ялинку, де кожда взяла собі дарунок. А як і ті позасідали за столами, пані Гаврилів попросила місцевого пароха, щоби поблагословив приготовані дари. По молитві предсідниця покликала на тостмейстра гром. Андрія Яричевського, котрий, подякувавши за честь, попросив усіх до вечері. Українська оркестра під батутою п. Івана Шляхетки гарно приґравала. Потім гром. Яричевський покликав до слова місцевого учителя, п. Данила Стецика, котрий, прощаючи старий рік, загрівав присутніх до згоди і єдности, доказуючи, що тільки в згоді сила, бо згода будує, а незгода руйнує. По промові панна Анна Будняк відспівала кілька українських сольових пісень, якими чарувала неначе соловейко цілу зібрану публику. Після того покликаний до слова гром. Стефан Дембіцький представив образово злидні й терпіння, які наші брати перенесли в минулім році на рідній землі, згадуючи зокрема за тих 28 невинних Українців, що впали жертвою совєтського терору і згинули за те, що як щирі сини Неньки України бажали волі для своєї батьківщини. Бесідник згадав за міліони згинувших від голоду та просив, щоб жіноцтво засилало протести до Вашингтону в ціли відкликання визнання Совєтів. Бесідник звернув також увагу на необхідну потребу орґанізування тутешнього молодого покоління. Громадянин, п. Щуцький підніс працю українських матерей і просив, щоб і на далі не забували за матір Україну. Пані Анна Романець вказала в своїй бесіді на щиру і безкористовну працю уряду Жіночої Громади, а, дякуючи, вручила кождій урядничці гарний дарунок від члениць орґанізації. Місцевий священик зложив щирі, ґратуляції Жіночій Громаді, яка за час свого існування все була правдивим світилом і прикладом у праці на полі національнім і церковнім, а пожелавши їй і всім гостям щасливого нового року, просив члениць, щоб подумали над тим, чи не піти в час Йорданських Свят зі щедрівкою на Рідну Школу. Потім предсідниця закінчила свято патріотичною промовою, взиваючи все жіноцтво української пертамбойської громади до спільної праці для добра українського народу. Потім члениці організації по короткій нараді ухвалили перейтися з щедрівкою, а з защедрованих жертв половину дати на Рідну Школу, а другу на церкву.

Вислід того свята такий, що з зібраних з нагоди щедрівки жертв вислала Жіноча Громада на Рідну Школу $21. Крім того зібрано ще окремі жертви на Рідну Школу в сумі $19.25. Разом вислано до Обеднання $40.25.

Жертвували: Гавриш Т. $2; по $1: Космина А., Князь П., Благий І., Ґадек І., Фольта Я., Білецький О., Пізнак Т., Сидор Р., Стрілка Н., Лисяк Віра, Міґус М., Глечко П., Вовк Д., Макар П., Ґураль С., Гомусяк С., Ваверчак І., Мясопуст Ф., Барилецький М., Мельникевич Й., Яремко М., Олійник Анна, Височький, І, Савків Ксеня; по 50 цнт.: Прус, Петейко Й., Гурняк М., Лайкош Анна, Василишин Т., Кардаш В., Дзюбан Марія, Волошин Єлисавета, Мручак Стефанія, Керзецький І., Матей Марія, Мельникевич Олена, Ворона Катерина, Тарнавська Софія, Побурчак Катерина, Парляк О., Мясопуст Г., Чабрак Анна, Мельникевич Катерина, Телішевська Анна; по 30 цнт.: Курець І., Гойда К.; по 25 цнт.: Дячишин Теодосія, Петрів І., Будняк Марія, Король Анна, Горбусь І., Коліста М. Д., Когут І., Лопушанський Й.; Барилецький П., Андрусечко Юлія, Лайкош Марія, Терефенко Ева, Рибак Текля, Московіта А., Мельник М., Чижик П., Максимович М., Макар Д., Наугольник Д., Зельвак Р., Ікало Анна, Мисак Анна, Яричевська Ксеня, Бабин Ксеня, Даньків Пазя, Швайлик М., Березовський І., Космина В., Кузів Анна, Мізерна Марія, Сташків Т., Романець Анна.

На Рідну Школу зложили: Жіноча Громада $5, Павло Гаврилів $5, Стецик Анна $2, Дембіцький С. $2, Фенчинський М. $2, Чабрак М. $1, Кедровський В. $1, Дячишин Т. 50 цнт., Анна Романець 25 цнт.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Центральна Рада.

В 1934 році українські орґанізації в Нюарку зрозуміли, що не пора ходити далі одинцем і треба обєднатися для добра загальної справи. Зійшлися представники тих орґанізацій на наради і вибрали один центральний коміет, який назвали Центральна Рада. Праця цеї Ради відома, бо в „Свободі" нераз про те писалося, коли були описи народніх свят, віч, пікніку чи „Теґ-дей".

Думаю, що Рада працювала чесно. За те належиться їй, а зокрема екзекутиві, щира подяка. До неї належали громадяни: Л. Крук, П. Ковальчук і Петрів. Зібрано теж в останнім році яких $500 і вислано до краю.

Дня 28 січня відбулися загальні збори, на які прийшли представники від 28 товариств і двох церковних громад. Зібрані приняли одноголосно справоздання уряду і контрольної комісії. До нового уряду зістали вибрані громадяни: Лука Крук, голова; П. Ковальчук, скарбник; Багрій, нисар.

Першим завданням нового уряду буде відсвяткувати дня 17 лютого память Михайла Грушевського. Далі рішено відбути в літі Український День. Праця буде в цім році збільшена, щоби принесла ще більшу користь, як моральну так і матеріяльну.

Ще раз пригадуємо українському громадянству по цілій Америці, щоби приняло думку засновування центральних комітетів по місцевостях. Бо як так зорґанізуємося, тоді краще буде посилити нашу центральну організацію на цілу Америку.

Лука Крук.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. Г., Менгесет, Л. Ай. — Тепер повно таких вісток. В них є ще повно баламути. І з цього бачите, що навіть добрі кореспонденти не дуже добре визнаються на европейських справах, а не то українських. Крім того ті кореспонденції треба брати, як то кажуть, з „резервою", бо вони оперті на поголосках і тім, що несе хвиля, а глибше справи не розбирають.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Оправдання.

Суддя (до обвинуваченого):—Чомуж ви не послухали голосу совісти?

Обвинувачений: — Бо я не дочуваю, прошу пана судді.

ПОЛЯКИ УСТІЙНЮЮТЬ ПРАВОПИС.

З польським провописом не є ліпше, як з нашим. Польська Академія Наук устійнила була 1918-го року основи польської ортоґрафії, а інтерпретацію своїх вирішень доручила пок. проф. Я. Лосьови, який зінтерпретував ті правила по свому. Під впливом критики зміняв він опісля кілька разів свої правила, створюючи чималий хаос.

По смерти Лося Польська Академія Наук поручила зінтерпретувати свої засади професорови К. Нітшови. Нітш опрацював усю річ діяметрально інакше, як Лось, так, що аж тепер настав повний правописний хаос у Поляків.

Знялася гостра полеміка. Міністерство освіти правопису проф. Нітша не приняло до відома.

Справа стоїть так до сьогодні. Щойно тепер появилася вістка, що дня 21-го січня ц. р. збереться ортоґрафічний комітет Польської Академії Наук, скликаний у порозумінню з міністерством освіти. Наради будуть відбуватися в Кракові під проводом проф. Нітша. В нарадах візьмуть також участь: члени Польської Академії Наук, делеґати Т-ва Наукового Львівського, Т-ва Наукового Варшавського, Тва Приятелів Наук у Познані і Вільні, Польської Академії Літератури, Академії Технічних Наук, Т-ва Вчителів Середніх і Вищих Шкіл, Союзу Польського Вчительства, Т-ва Христ.-Нар. Вчительства Вселюдних Шкіл, Союзу Польських Видавців, Союзу Журналістів і міністерства освіти.

Загалом над правописом будуть радити 26—30 осіб. Надіються устійнити всі справи правопису по пятьох зіздах.

Чи здібні і ми подібне вчинити, щоб устійнити один практичний український правопис?

ОБРАЗКИ З ЕСПАНІЇ

У старій Севілі.

У найстаршій частині Севілі вже майже при окопах на кінці міста, є повздовжна площа, а на краю її стоять два старинні римські стовпи, стрункі наче обеліски, зі статуями Геракля та Юлія Цезаря. Площа зветься Алямеда де Геркулес. Ці незвичайні стовпи пригадують населенню Севілі старовинну історію, що, мовляв, їх місто оснував Геракль, а Юлій Цезар окружив його окопами, які досіль стоять. Який би там і був початок Севілі, певне є, що вже старинні Греки, Картаґінці та Римляни постепенно здобували її та що потім півшеста століття володіли тут Араби, аж вкінці Севіля дісталася в 1248 р. королеви Фердинандови III. й на силу переміниили її в християнське місто.

Християни володіють тут сім століть, одначе сьогоднішнє місто своїм пляном і своїми вулицями пригадує так сильно арабський вплив, що й християнство не зуміло його закрити. Нічого не помогло, що щось сорок вулиць одержали назви святих. Колиб не було людей зодягнених по европейськи, моглиб ми легко вірити, що такіж вулиці бачили ми в Мекенесі та Макареші*).

Севіля розложилася на площі, рівненькій наче стіл, та, не зважаючи на це, вулиці йдуть тут і перетискаються, начеб боролися з великими трудновщами на ґрунті, повному горбів і заглибин. Видно, Маври на зразок своїх мароканських міст колись потворили ті фантастичні закрути тісних вуличок, а Еспанці будували свої доми на тих самих місцях, на яких колись стояли первісні доми Арабів, що з часом завалилися.

Всі вулиці здається однакові. Зачинаються там, де їх ніхто не надіявся би, розбігнуться трохи рівно, потім закручують направо та вліво, розгалужуються і знову збігаються, щоби зникнути в невеличкій площі або в якійсь закутині без виходу.

Також доми пригадують своїх арабських предків. Вони невисокі, найбільше дво-поверхові, а їх фронт ріжнобарвний. Зупинитеся нераз, щоби подивитися на закратковані бальконі прикрашені цвітами, гострокінчасті виступаючі простінки, за яких коліровим склом хтось дивиться на вулицю, оглядаєте двері патриційських (багатоміщанських) дверей та зазирнете в середину. Двері тих домів по більшости відчинені. Малий, тінистий передсінок замкнений прикрашеними залізними кратами. За кратами є „паціо", якого долівка вимощена мармуром, зі стінами „азулехос", яких дрібні плитки голубої, жовтої та зеленої барви, роблять приємне враження. Посеред „паціа" буває фонтана, окружена цвітами, що відсвіжують повітря.

В цих домах уладжено все для затишного, родинного життя, укритого перед очима вулиці, як це бувало колись за магомеданських часів. Нинішні сини й дочки Андалюзії мають у собі примішку арабської крови, а з нею одідичили ріжні прикмети, головно в характері народу. Вміють заволодіти над собою, в їх поведінці, нема запальчивости в говірці, нема живої ґестикуляції, як це буває в інших південно-европейських країнах. Взаїмна ввічливість людей, що стрічаються на вулиці або в каварні, чесність у торговельних справах і супроти чужинців, гостинність і некористолюбність, ті замітні риси еспанського народу, виступають іще значніше в Севілі. В Еспанії чужинець мимоволі мусить сказати собі, що там люди мають культуру в крові, а не лише на устах, як це буває в деяких інших країнах.

Для чужинця Севіля цікава, скільки разів він там і не був би. Хочби знав добре її, все ще заблукається серед тих закрутів вулиць. Ось наприклад така Каллє Сієрпес, що виходить із головної площі, яку знає кожна дитина. Це вузенька вуличка, що навіть віз не переїхав би нею, а всеж є головним осередком життя зі своїми каварнями, клюбами та виставами. Не має напису, бо його не потребує. Та як сказано, чужинець міг переходити тією вуличкою і сто разів, а таки буде її шукати, так тяжко йому зорієнтуватися.

Нелегко сказати докладно, в чому міститься принада Севілі, яка так впливає на чужинця. Чи може це старовинність її? Може підсоння, що не знає холодних днів, бо й у зимі севільські сади повні цвіття. Чи може то горожани Севілі, расові й діялектом інакші від інших Еспанців, та їх життя, в якому й досі задержалися старі звичаї Андалюзії? Може то суґестія яку туристи приносять зі собою, начитавшись про красу міста? Мабуть усе це має вплив на враження чужинця та скріплюють ті враження. Не вміє собі того пояснити, лише відчуває, що в Севілі гарно".

Весною пахнуть цвитучі акації. Високі, крісласті дерева ростуть по всіх боках Пляза Нуева, а їх віття сягає аж на бальконі готелів. Зівяле цвіття вкриває землю. Під вечір і нічю розходиться від акацій найсильніший запах, що заповняє цілу площу та втискається відчиненими вікнами до кімнат. У народній пісні кажеться, що ніде нема на площах стільки запаху та сонця, як у Севілі:

„Но гай плязас комо тус плязас
Лієнас де арома і де соль".

Можна ті слова сказати також про Паціо де льос Нараньхос, якою йдеться до катедри. Коли прийдемо з гамірних вулиць на цю самітну площу, здивує нас тишина, яка мусить поділати навіть на невіруючого, коли він увіходить до цієї святині, одної з найкращих. Ряди помаранчевих дерев, вкриті, відповідно до пори року, цвіттям, або золотими овочами, полонять усю увагу тай чоловік мусить забути про все довкола. Тому вже пятьсот кілька літ християнські володарі рішилися збурити мечет, який стояв тут більше як двіста літ, і побудували на її місці святиню, таку велику, „щоби ті, які бачитимуть її, вважали нас божевільними"...

У Севілі багато церков, а кожний мешканець Севілі, ще більше мешканка, вважає Матір Божу своєї церкви за найгарнішу. Раз на рік, у Велику Пятницю, всі ті Матери Божі, прикрашені в найкращі шати та дорогоцінности, подорожують увесь день і ніч у великій процесії вулицями до катедри, щоби поклонитися Цариці царів, яка стоїть на головному престолі та є патронкою міста.

Побіч катедри є Джіральда, якої сілюста зрослася з уявленням Севілі. Севіляни вважають Джіральду символом свого міста. Малюють її на віяльцях і торбинках чи інших предметах, які туристи купують на спомин; її образець є на опакуванню цукорків, чеколяд, на скриночках сірників, на опакуванню мила; дивиться вона на чужинця з виставового вікна на Каллє Сієрпес і з заголовків готелевих рахунків, манить і переслідує чужинця, поки не купить собі її бодай на почтовій картці, щоб післати знайомими. Джіральда є улюбленим предметом на боротьбі биків і на пропаґандових афішах туристичного руху по всій Еспанії. Джіральда — це висока, чотирогранна вежа, первісно мінарет мечету, опісля переміннили її на дзвіницю католицької катедри. Це найзамітніша памятка колишньої маврійської культури в Севілі. Християни з початком XV. століття збурили мечет, а на його місці побудували катедру, одначе оставили мінарет. На вершку мінарету поставили вежечку для дзвонів та закінчили її чотирометровою статуєю „Віри". Статуя ця так там прикріплена, що обертається довкола своєї оси за найменшим подувом вітру. Вся вежа аж по дзвіницю прикрашена арабською мережкою.

Знані є загалом три вежі так побудовані й такого походження: Джіральда, мінарет Кутубія в Маракеші та Гасанова вежа в Рабаті (місто з пристанню в західнім Мароку). Обі ті мароканські вежі й досі служать Аллагови; Джіральда, що походить із арабської крови, має вже християнське серце, як кажеться в народній пісні;

„...тієне самбре де мора
і коразон де крістіяна".

Вгору на Джіральду не ведуть сходи, лише вигідна, рухома стежка з багатьома стаційками для відпочинку. Чим вище ступаємо, тим більше губиться гамір міста, а вгорі зовсім тихо. Внизу розложилася Севіля, перетканa чарами своїх вуличок, а довкола простягається дуже врожайне андалюзійське кампо, закінчене синявими горами. Зелені винниці, зарослі густо овочевими деревами сади, дактелеві пальми, а головно всюди темно-зелені ряди оливкових дерев. Серед тієї зелені біліють господарські будинки з плоскими, білими дахами або з червоною дахівкою, що похожі на дахи будинків у північній Африці. Ріка Ґвадальквівір виглядає з Джіральди, начеб не ворушилася, наче срібний вуж, що вигрівається до сонця.

(З чеської мови за Йосифом Томасом переповів **М. Л.**).

*) Макнес (Мікнас) і Маракеш — міста в Мароку, в Африці.

ПОВОЄННА МОЛОДЬ У ПОЛЬЩІ.

Один з учителів у Вільні розписав цими днями в кількох найвищих клясах вселюдної школи анкету на тему: „Що я вчинив би, якби став невидимим?" Вчителеви йшло про те, щоб провірити фантазію чи мрії своїх учнів і учениць, а також рівень моралі молоді.

Вислідки анкети були жахливі.

„Якби я була невидима — пише одна учениця — я взялаб Матері Божій її дорогоцінну накидку, прикрашену в нашому костелі дорогими каменями!".

„Якби я була невидима, я вбилаб усіх Жидів у Вільні і забралаб їм гроші".

„Якби я був невидимий, я висадив би всі мости в повітря і розкрутив би всі шини, щоб поїзди розбивалися".

„Якби я була невидима, я забралаб усе, що мені впалоб у руки!".

В інших відповідях учні й учениці признаються до деяких тайн.

„Я заражена половою недугою. Якби я була невидима, я вбилаб хлопця, що мене заразив".

„Якби я була невидима, я кралаб у буржуїв гроші і неслаб їх бідним".

„Я застрілилаб усіх поліцаїв і звільнилаб усіх вязнів на волю".

„Я сталаб жінкою-шпигункою, викрадалаб пляни в генеральних штабах ворожих Польщі держав і передавалаб їх марш. Пілсудському".

„Назагал — пише п. Ромерова в „Курері Віленьскім" — ті відповіди є високо прикрі. Наміри крадіжу в ріжних цілях (часом і добродійних, прим. щоб роздавати гроші безробітним) найбільші в пятій клясі (55 проц. хлопців, 65 проц. дівчат). Охота — битися, мститися — вагається у великих відсотках від четвертої кляси до шестої.

Кіна і спорти звертають увагу особливо хлопців. Дівчата займаються читанням заборонених книжок (13 проц. дівчат, 5 проц. хлопців). Сексуального пережиття бажають передусім дівчата в шестій клясі (до 36 проц.) і в семій клясі (до 66 проц.). Хлопці в тих клясах цим занадто не цікавляться.

В дискусії, що знялася по оголошенню цеї анкети, піднесено заміт, що поставлене на спробу запитання не було влучне. Воно ставило дітвору в недійсну ситуацію і тому й відповіди були в дечому недійсні.

Та психольоґи таки кажуть, що якраз відповіди на таке поставлене питання відкривають тайни душі повоєнної віленської молоді.

З усіх сторін лунають кличі: „Лікарі та вчителі — ратуйте ту молодь!".

Та чи її можна вратувати? Чи не треба „ратувати" всього життя і середовища, що в ньому, та молодь виховується?

Сумні та невеселі сподівання можна покладати на майбутнє такої молоді.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БРУКЛИН, Н. Й.

З новорічної забави на край.

На новорічній забаві члени тов. ім. Богдана Хмельницького під покровом Пресв. Тройці, від. 158 У. Н. Союза, зложили $22, які переслано до Обєднання з призначенням по половині на інвалідів і визвольну боротьбу. Зложили по $1: Ю. Павчак, І. Мудрик, І. Малик, П. Малицький, Г. Бардак, М. Баглай, П. Дацко, П. Дубовецький, В. Савицький, М. Заверуха, Д. Сенюта, А. Паленичка; Л. Кісь 55 цнт.; по 50 цнт.: М. Кіт, Т. Сорока, Н. Сторожук, П. Корейко, І. Пагут, М. Загачевський, В. Костів, В. Шимко, В. Семчишин, А. Отенбрайт, Й. Герман, А. Кулявий, Н. Цибрівський, Т. Звір; по 25 цнт.: І. Кмита, Й. Юнда, М. Більський, С. Глушко, М. Чорній, Т. Ващишин, Л. Костів, Н. Братівник; дрібними датками 45 цнт. Разом $22.

Юліян Павчак.

КЛІВЛЕНД, О.

Жіноцтво при роботі й жертвенности.

В нас існує вже 5 років Союз Українок, від. 14. За той час зроблено неодну хосенну роботу. І оживлено товариське життя. Були теж і невдачі, але вони нам виходять тільки на науку. От тому кілька місяців здавалося, що товариство вже розлетиться, а тепер воно ожило. Прийшло Різдво. Чотири члениці, а то К. Ґабрівська, К. Ділай, Н. Мигас і Н. Красіцька, пішли з колядою. Коляда принесла подвійну користь, бо при тій нагоді зрушено справу нашої організації, а заразом зібрано $16 на народні цілі. Наслідки коляди можна було пізнати на річних зборах нашого відділу Союза Українок, бо прийшло значне число жінок. На зборах між іншим розібрала членниця Н. Красіцька, хто це поширює між нами зневіру, неохоту до жертв та інтриґує між робітниками. Це робота наших ворогів, а саме жіноцтво повинно ділати проти цього і тимсамим, підтримувати народню працю. І жертвувати. Тоді жертвували по $1: Ґабрівська, Чубинська, Коберська і А. Красіцька; по 50 цнт.: Декан і Лялюк, а Биць 45 ц. Разом $5.45. До Обєднання вислано $22 з таким призначенням: $10 Музей Визвольної Боротьби, Рідна Школа $7, а Жінона Бурса у Львові $5.

Старий уряд відмовився знову кандидувати і тому вибрано новий. До нового уряду ввійшли; симпатична й загально знана зі своєї праці п. Ґабіль як касієрка і підписана як рекордова секретарка. Є надія, що при загальнім попертю життя наше ожиє з новим роком, що дай Боже.

А. Красіцька, секр.

СЕЙНТ ДЖОЗЕФ, МО.

На Рідну Школу.

Наша невеличка громада післала цього року колядників по домах місцевих Українців і та коляда принесла $5, які вислано через Обєднання на Рідну Школу.

Т. Солоничний.

РІВЕРҐЕД, Л. АЙ.

Коляда на Рідну Школу.

Коляду зложили: о. Р. Волинець, В. Драб, Н. Худяк, А. Кітинський, А. Банат, Дм. Тимчак, В. Бандровський, М. Барнич, І. Барнич, А. Корзун, Г. Чаплик, М. Бойчак, Г. Стахів, С. Дикий, Г. Бораковський, Д. Недошитко, М. Вівчар, Т. Шпаник, К. Кальба, А. Фльорко, А. Вівчар, Н. Тиш, Н. Стахів, Я. Махно, О. Демчук, М. Федун, І. Павликовський, І. Ломаґа, С. Терешко по $1: М. Кіявський 80 цнт.; І. Шкодзінський, М. Бандровський, Ф. Ломаґа, П. Смітюх, Т. Демків і П. Луцький по 50 цнт.; І. Вівчар 25 цнт. Разом заколядовано $33.05, з чого було видатків 85 центів, отже до Обєднання переслано $32.20 на Рідну Школу.

Н. Худяк.

ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. ДЖ.

На народні цілі.

Ювилейний комітет відділів У. Н. Союза переслав через Обєднання $60, та призначив по $25 на інвалідів і філію Просвіти в Сяноці, а $10 на Рідну Школу. Ці гроші прийшли з ювилейного свята, яке було влаштоване з нагоди 40-ліття У. Н. Союза.

Ювилейний Комітет.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На Музей у Празі.

Я вже старий та не можу працювати. Жию тепер уже не з праці рук, а тільки з Божої волі та милосердя добрих людей, бо знаходжуся в домі для убогих старців. Часом я поможу погребникови винести мерця, а він за це кине мені кілька центів. І так я наскладав одного доляра, якого пересилаю через Обєднання на Музей Визвольної Боротьби в Празі.

П. Турик.

УКР. СТУДЕНТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИ НЮ ЙОРК ЮНІВЕРСИТІ

улаштовує

КОНЦЕРТ

В АВДИТОРІЇ SCHOOL OF EDUCATION, NEW YORK UNIVERSITY, 4-та улиця, між Greene St. і University Pl., коло Wash. Square Park, New York, N. Y.

В СЕРЕДУ, ДНЯ 13-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1935 РОКУ

Початок в годині 8:30 ввечір. — ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

На концерті будуть присутні багато визначних чужинців, професорів, учителів й т. д.

Українська Студентська Організація запрошує на цей концерт наших громадян з Ню Йорку й околиці. Студенти бажалиб мати повну салю людей, бо хочуть показати Американцям, що тутешні Українці інтересуються такими справами. Це є перший того роду концерт у тім університеті. Він матиме тут велике значіння для поширення українського імени.

В програму входять: орхестра проф. М. О. Гайворонського, народні танки, виставлені Клюбом Укр. Танцюристів з Ню Йорку, та інші сольові співи і музичні композиції. 34

УМОВІ РОБІТНИКИ ЗУЖИВАЮТЬ БІЛЬШЕ КИСНЯ

Згідно з науковими дослідами чоловік, який працює душевно зуживає багато більше кисня, ніж фізичний робітник. Пересічно умовий робітник зуживає 7—12 процентів кисня більше, ніж робітник, який робить найтяжчу працю фізичну. Жінки зуживають при праці більше кисня, ніж мужчини.

Час минається.

— Сьогоднішні дівчата не є вже такі, як були тому десять літ.

— Якжеж можуть бути такі самі? Більшість з них чейже є вже старша яких пять літ!

— Я все дістаю від мами одного цента за це, що вважаю на сестричку, як мама вийде до міста.

— А я дістаю пятьдесять центів від нареченого моєї сестри, щоби я вважав, чи не надходить мама!

Лікар. — Чи хочете, пані, щоби вашого чоловіка просвітлити „Рентґеном"?

Жінка хорого: Ні, пане докторе, я знаю його наскрізь.

В ОСТРІВНІЙ МОЛЮЦЬКІЙ ДЕРЖАВІ.

Освоєні папуги на вулицях.

В 1598. році товариство голяндських купців під проводом Корнелісона ван Неке уладило виправу до Східньої Індії з вісьмома узброєними кораблями. Частина тих кораблів відвідала острови молюцької ґрупи: Тернаше, Амбоіна та Ванелю. Привезли відтам домів вантаж мушкателевих горіхів, перцю та гвоздиків.

З того товариства повстала пізніше відома Східньоіндійська голяндська компанія, що мала ріжні привілеї. Її реґенти помало відбирали владу султанам. Давали їм за це гроші, які діставали за монополь гвоздиків і мушкату. Щойно багато пізніше вдалося перенести деревця ті до Занзібару, Капляндії, Ґватемалі й інших країн і зломити перевагу Голяндців у тій ділянці.

Молюки лежать на шляху між Азією та Австралією, а діляться на три частини: гальмагерську, овочевих дерев і церамську. Сюди належать іще південні бандські острівці. Разом займають ті острови 42,000 квадратових км.

Попри побережа тих островів плавають голяндські прибережні кораблики. Земля на островах вульканічна; вибухи вульканів тут звичайне явище. Земля дуже врожайна; росте тут буйна тропікальна ростинність, а саме пальми, орхідеї, мушкат і гвоздики. Також плекають тут перець і ванілію. Таксамо багатий є звіринний світ. Щоправда, нема тут хижих звірюк, зате тут дуже багатий звіринний світ: мотилі, хрущі, мушлі. Тому Молюки є раем для збирачів.

Хати туземних Маляйців звичайні, одначе привітливі. Їх привітливість збільшує ще велика скількість червоних і білих освоєних папуг. Маляи примандрували сюди з Нової Ґвінеї, таксамо райські птахи, яких продають у місті Тернате.

Підсоння досить здорове, бо часто перепадають дощі, що охолоджують повітря. Одначе лютують тут і ріжні недуги, а найбільше чорна віспа. Тернате має коло 20,000 населення: Альфурійців, Китайців, Арабів і коло 200 Европейців.

Острів Церам, що не має вульканів, має між своїм населенням відважних ловців черепів, із якими не добре зачати собі. Зате нема на острові вигідної пристані. Багато пристаней має острів Амбоіна, звідки вивозять багато ріжного кухонного коріння. Найцікавіші тут є морські городи, ріжні пороси гарно видати в морських глибинах. Та серед тих морських ростин відпочивають собі страшні пажори.

Закінчення Молюк творять гористі, мальовничі бандські острови з головним містом Банда Нейру. На захід від міста знімається 500 м. високий вулькан. Тут плекають мушкатові горіхи. Голяндці обмежили плекання того коріння на цю країну й так причинилися до його гарного розвитку.

Більший ніж Банда Нейра є острів Льонтор, який звуть звичайно Великою Бандою і він вульканічний; часто навіщують його землетруси.

Французький король Людвик XIV. ходив на лови все без зарукавка, бо мав теплі руки й не змерзав. Раз побачили так короля два мужики і один дивувався.

— Якто — не знаєш — сказав другий мужик — що король не мерзне в руки, бо все держить їх у наших кишенях?

Жінка: — Колись ти казав, що я для тебе є цілим світом.

Чоловік: — Так, але від того часу я вже трохи підучився географії.

Він: — Ти все бажаєш того, чого не маєш.

Вона: — Так, алеж хіба хто може бажати того, що має?

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(187)

Не маючи нічого кращого до роботи, Американець пішов за караваною на базар. „Може", думав він собі, „я зможу дістати щось гарного на памятку, може якийсь килим, тощо". Годину пізніше він вертався вже з базару, вдоволений із закупна.

Нагло його увагу звернуло на себе велике замішання людей коло одної крамниці, перед котрою стояла плятформа, прикрашена шовковими завісами. Пропихаючися крізь товпу, він бачив кілька дівчат, що сиділи на подушках і валочках, видно показуючи свою красу.

Були там дівчата ріжного походження, кольору шкіри й вигляду. Він переглянув кожду дівчину зокрема та побачив, що кожду дівчину продавано тому, хто заплатив за неї найбільшу суму гроша. Нагло ліцитатор почав предовгу промову.

Видно, що він збирався розбудити в слухачів велике зацікавлення. Потім розсунулася шовкова заслона й Американець побачив преґарну струнку, чорнооку дівчину. Як з неї знято сітку, Американець аж скрикнув: це була біла Европейка.